

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 4.6.2020 r.
COM(2020) 549 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2020) 549 final of 20.5.2020.

Concerns all linguistic versions except English, French, German and Latvian.

Modification of the document's marking on the cover page.

The text shall read as follows:

SPRAWOZDANIE KOMISJI

Łotwa

Sprawozdanie sporządzone na podstawie art. 126 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

SPRAWOZDANIE KOMISJI

Łotwa

Sprawozdanie sporządzone na podstawie art. 126 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

1. WPROWADZENIE

W dniu 20 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej w ramach paktu stabilności i wzrostu. Klauzula, jak określono w art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 3, art. 9 ust. 1 i art. 10 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 oraz w art. 3 ust. 5 i art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1467/97, ułatwia koordynację polityk budżetowych w czasie poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej. W swoim komunikacie Komisja przedstawiła Radzie opinię, że biorąc pod uwagę przewidywane poważne pogorszenie koniunktury gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19, obecna sytuacja pozwala na uruchomienie klauzuli. W dniu 23 marca 2020 r. ministrowie finansów państw członkowskich zgodzili się z oceną Komisji. Uruchomienie ogólnej klauzuli korekcyjnej pozwala na czasowe odstępstwo od ścieżki dostosowania prowadzącej do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego, pod warunkiem, że nie zagraża to stabilności finansów publicznych w średnim okresie. W przypadku części naprawczej Rada może również zdecydować, na podstawie zalecenia Komisji, o przyjęciu zmienionego kursu polityki budżetowej. Ogólna klauzula korekcyjna nie zawiesza procedur paktu stabilności i wzrostu. Pozwala ona państwom członkowskim na odstępstwo od wymogów budżetowych, które miałyby zastosowanie w normalnych warunkach, a jednocześnie umożliwia Komisji i Radzie wprowadzenie niezbędnych środków koordynacji polityki w ramach paktu.

Dane przekazane przez władze Łotwy w dniu 31 marca 2020 r., a następnie zatwierdzone przez Eurostat¹, wskazują, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych na Łotwie wyniósł w 2019 r. 0,2 % PKB, natomiast dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 36,9 % PKB. Zgodnie z programem stabilności na 2020 r. Łotwa planuje w 2020 r. deficyt w wysokości 9,4 % PKB, a zadłużenie na poziomie 51,7 % PKB.

Planowany deficyt na 2020 r. świadczy *prima facie* o istnieniu nadmiernego deficytu w rozumieniu paktu stabilności i wzrostu.

W tym kontekście Komisja sporządziła niniejsze sprawozdanie, w którym przeanalizowano, czy Łotwa spełnia kryteria deficytu i długu określone w Traktacie. Kryterium długu można uznać za spełnione, ponieważ wskaźnik zadłużenia jest niższy od określonej w Traktacie wartości referencyjnej wynoszącej 60 % PKB. Uwzględniła przy tym wszystkie istotne czynniki oraz zwróciła należytą uwagę na poważny wstrząs gospodarczy związany z pandemią COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tabela 1. Deficyt i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Kryterium deficytu	Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych	0,2	-0,8	-0,8	-0,2	-7,3	-4,5
Kryterium długu	Dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych	40,9	39,3	37,2	36,9	43,1	43,7

Źródło: Eurostat, prognoza Komisji z wiosny 2020 r.

2. KRYTERIUM DEFICYTU

W programie stabilności na 2020 r. planuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych na Łotwie osiągnie w 2020 r. 9,4 % PKB, czyli poziom, który przekracza wartość referencyjną określoną w Traktacie jako 3 % PKB i nie jest jej bliski.

Planowane przekroczenie wartości referencyjnej w 2020 r. ma charakter wyjątkowy, gdyż jest spowodowane poważnym pogorszeniem koniunktury gospodarczej. Po uwzględnieniu skutków pandemii COVID-19 w prognozie Komisji z wiosny 2020 r. przewiduje się zmniejszenie realnego PKB w 2020 r. o 7,0 %.

Z prognozy Komisji z wiosny 2020 r. – w której przewiduje się, że deficyt w 2021 r. pozostanie na poziomie powyżej 3 % PKB – wynika, że planowane przekroczenie wartości referencyjnej określonej w Traktacie nie ma charakteru tymczasowego.

Podsumowując, deficyt planowany na 2020 r. przekracza wartość referencyjną określoną w Traktacie jako 3 % PKB i nie jest jej bliski. Planowane przekroczenie uznaje się za wyjątkowe, ale nie tymczasowe w rozumieniu Traktatu i paktu stabilności i wzrostu. Analiza wskazuje zatem, że *prima facie* nie spełniono kryterium deficytu określonego w Traktacie i rozporządzeniu (WE) nr 1467/97.

3. ISTOTNE CZYNNIKI

Art. 126 ust. 3 Traktatu stanowi, że jeśli państwo członkowskie nie spełnia wymogów jednego lub obu tych kryteriów, Komisja sporządza sprawozdanie. W sprawozdaniu tym Komisja „uwzględnia również to, czy deficyt publiczny przekracza publiczne wydatki inwestycyjne i uwzględnia wszelkie inne istotne czynniki, w tym średniookresową sytuację gospodarczą i budżetową państwa członkowskiego”.

Czynniki te zostały doprecyzowane w art. 2 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1467/97, który stanowi, że uwzględnia się należyte „wszelkie inne czynniki, które w opinii danego państwa członkowskiego mają znaczenie dla wyczerpującej oceny zgodności z kryteriami deficytu i długu i które państwo członkowskie przedstawiło Radzie i Komisji”.

W obecnej sytuacji kluczowym dodatkowym czynnikiem, który należy uwzględnić w odniesieniu do 2020 r., są skutki gospodarcze pandemii COVID-19, które bardzo poważnie wpływają na sytuację budżetową i wywołują wysoki poziom niepewności co do perspektyw na przyszłość. Pandemia doprowadziła również do uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej.

3.1. Pandemia COVID-19

Pandemia COVID-19 doprowadziła do poważnego wstrząsu gospodarczego, który wywołuje znaczące negatywne skutki dla całej Unii Europejskiej. Konsekwencje dla wzrostu PKB będą zależały zarówno od czasu trwania pandemii, jak i od okresu obowiązywania środków wprowadzonych przez władze krajowe oraz na szczeblu europejskim i światowym w celu spowolnienia jej rozprzestrzeniania się, ochrony zdolności produkcyjnych i wspierania popytu zagregowanego. Państwa już przyjęły lub właśnie przyjmują środki budżetowe mające na celu zwiększenie możliwości systemów ochrony zdrowia i udzielenie pomocy tym osobom i sektorom, które szczególnie ucierpiały na skutek pandemii. Wprowadzono również znaczące środki w zakresie pomocy na utrzymanie płynności finansowej oraz inne gwarancje. Właściwe urzędy statystyczne, pod warunkiem otrzymania bardziej szczegółowych informacji, dokonają analizy, czy środki te będą miały natychmiastowe skutki dla salda sektora instytucji rządowych i samorządowych. Środki te, wraz ze spadkiem aktywności gospodarczej, przyczynią się do znacznego wzrostu deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz pogorszenia sytuacji w zakresie zadłużenia.

3.2 Sytuacja gospodarcza w średnim okresie

W 2019 r. Łotwa odnotowała wzrost realnego PKB o 2,2 %, co wynikało ze znacznego spożycia prywatnego, ale towarzyszyło temu spowolnienie inwestycji i wzrostu eksportu. Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2020 r. przewiduje się, że w 2020 r. – w wyniku pandemii COVID-19 i powiązanych środków powstrzymujących jej rozprzestrzenianie się – realny PKB zmniejszy się o 7 %. Oczekuje się, że w sytuacji zamknięcia granic i spadku popytu zagranicznego najbardziej ucierpią inwestycje i eksport, natomiast konsumpcja będzie na wyższym poziomie niż w innych państwach członkowskich. Gwałtowny spadek PKB stanowi czynnik łagodzący w ocenie spełnienia przez Łotwę kryterium deficytu w 2020 r.

Prognozy makroekonomiczne są bardzo niepewne, ponieważ wpływ pandemii COVID-19 będzie zależał od czasu trwania i dotkliwości środków ograniczających. Pandemia może stać się bardziej dotkliwa i trwać dłużej niż zakładano, co może wymagać bardziej rygorystycznych i długotrwałych środków powstrzymujących jej rozprzestrzenianie się. Jeżeli chodzi o przetwórstwo przemysłowe i sektor budowlany, nie ma ograniczeń po stronie podaży. W rezultacie – w przypadku ponownego pojawienia się popytu – sektory te mogą okazać się bardziej odporne, niż zakładano. Ścieżka ożywienia gospodarczego Unii może nie być jednak tak silna, jak to przewidywano, i w związku z tym doprowadzić do bardziej rozciągniętego w czasie ożywienia gospodarczego na Łotwie.

3.3 Sytuacja budżetowa w średnim okresie

Na podstawie danych dotyczących wyniku budżetu i prognozy Komisji z wiosny 2020 r. ocenia się, że deficyt strukturalny Łotwy w 2019 r. na poziomie 1,7 % PKB jest zbliżony do średniookresowego celu budżetowego wynoszącego -1,0 % PKB, przy uwzględnieniu odstępstwa związanego z reformą systemu ochrony zdrowia w wysokości 0,5 % PKB, co wskazuje na zgodność z wymogami paktu stabilności i wzrostu.

W programie stabilności przewiduje się pogorszenie się deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2020 r. do 9,4 %. Oczekuje się, że pogorszenie koniunktury gospodarczej zmniejszy rządowe dochody podatkowe i niepodatkowe o około 5 % PKB. Oczekuje się, że wzrost liczby bezrobotnych i większe wykorzystanie zwolnienia

chorobowego i świadczeń z pomocy społecznej będą kosztować około 1 % PKB. Ponadto szacuje się, że środki wsparcia dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych zwiększą deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2020 r. o 3 % PKB. Środki reagowania kryzysowego obejmują możliwości odroczenia do trzech lat płatności podatków, wsparcie dochodu dla osób zwolnionych z pracy i bezrobotnych, a także środki wsparcia płynności i wsparcia sektorowego. Planuje się, że większość środków pobudzających gospodarkę przestanie obowiązywać w 2021 r.

Na podstawie wiosennej prognozy Komisji przewiduje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych osiągnie w 2020 r. poziom 7,3 % PKB. Zakłada to podobny wpływ środków pobudzających, jaki przewidziano w programie stabilności, ale prognozuje się, że w 2020 r. spadek zatrudnienia będzie niższy oraz że automatyczne stabilizatory po stronie wydatków będą niższe. Różnice w prognozach makroekonomicznych i budżetowych wskazują, że towarzyszy im duża niepewność.

3.4 Inne czynniki przedstawione przez państwo członkowskie

W dniu 15 maja 2020 r. władze Łotwy przekazały pismo dotyczące istotnych czynników, o których mowa w art. 2 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1467/97. W analizie zawartej w powyższych sekcjach omówiono już ogólnie czynniki przedstawione przez władze Łotwy. W szczególności przekroczenie przez deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wartości referencyjnej określonej w Traktacie wynika wyłącznie z wpływu kryzysu związanego z COVID-19.

4. WNIOSKI

W programie stabilności zaplanowano wzrost deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych Łotwy w 2020 r. do 9,4 % PKB, czyli do poziomu, który przekracza wartość referencyjną określoną w Traktacie jako 3 % PKB i nie jest jej bliski. Planowane przekroczenie wartości referencyjnej ma charakter wyjątkowy, ale nie tymczasowy.

Jak tego wymaga Traktat i pakt stabilności i wzrostu, w niniejszym sprawozdaniu przeanalizowano również istotne czynniki.

W ogólnym ujęciu – biorąc pod uwagę, że planowany deficyt znacznie przekracza poziom 3 % PKB, a przekroczenie nie ma charakteru tymczasowego, a także uwzględniając wszystkie istotne czynniki – z analizy wynika, że kryterium deficytu w rozumieniu Traktatu i rozporządzenia (WE) nr 1467/1997 nie jest spełnione.